

MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT RYNKU PRACY

SZKOLENIA, STAŻE
I INNE FORMY
WSPIERANIA
PODNO SZENIA
KWALIFIKACJI
BEZROBOTNYCH

DANE STATYSTYCZNE

2008-2012

SPIS TREŚCI

1. Usługi i instrumenty szkoleniowe w regulacjach prawnych	2
2. Środki Funduszu Pracy przeznaczone na szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy i przygotowanie zawodowe dorosłych	12
3. Uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez urzędy pracy	14
4. Struktura szkolonych bezrobotnych	16
5. Udział osób przeszkolonych w wybranych grupach klientów urzędów pracy	19
6. Kierunki szkoleń organizowanych przez urzędy pracy	23
7. Instytucje szkoleniowe realizujące szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy	28
8. Uczestnictwo w stażach i przygotowaniu zawodowym dorosłych	31
9. Udział przedstawicieli z grup defaworyzowanych na rynku pracy w programach aktywizacji zawodowej	37
10. Dodatkowe formy wsparcia osób bezrobotnych zainteresowanych podnoszeniem kwalifikacji zawodowych	39
11. Wsparcie pracodawców inwestujących w szkolenia pracowników	40

Dane zawarte w publikacji zostały opracowane na podstawie sprawozdań statystycznych MPiPS „O rynku pracy”. Większość z nich pochodzi z załącznika nr 4 ww. sprawozdania – „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujący pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych”. Publikacja obejmuje lata 2008–2012, tj. okres, w którym miały miejsce dwie istotne dla usług i instrumentów wspierających podnoszenie kompetencji bezrobotnych nowelizacje ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; zmiany te weszły w życie z dniem 1 lutego 2009 r. i 1 stycznia 2010 r. (Dz.U. z 2008, Nr 69, poz. 415 z późn. zm.).

Ponadto, dla porównania zaprezentowano niektóre dane z lat 2003–2006.

USŁUGI SZKOLENIOWE

Rodzaje pomocy

Urząd pracy, o ile nie dysponuje ofertą odpowiedniej pracy, może pomóc lepiej dostosować kompetencje klienta do potrzeb pracodawców, oferując tzw. podstawowe usługi szkoleniowe:

1. skierowanie na szkolenie w formie kursowej,
2. finansowanie studiów podyplomowych,
3. udzielanie pożyczek na sfinansowanie kosztów szkolenia,
4. finansowanie kosztów egzaminów lub uzyskania licencji.

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, art. 40–43 (Dz.U. 2008, Nr 69, poz. 415, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2010 r. w *sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy*, par. 70–84 (Dz.U. 2010, Nr 177, poz. 1193 z późn. zm.).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Sfinansowanie ze środków Funduszu Pracy szkoleń, studiów podyplomowych, pożyczek szkoleniowych i egzaminów może otrzymać osoba zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy, która jest:

- 1) bezrobotna,
- 2) poszukująca pracy i spełnia jedno z kryteriów:
  - jest w okresie wypowiedzenia stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
  - jest zatrudniona u pracodawcy, wobec którego ogłoszono upadłość lub który jest w stanie likwidacji, z wyłączeniem likwidacji w celu prywatyzacji,
  - otrzymuje świadczenie socjalne przysługujące na urlopie górniczym lub górniczy zasiłek socjalny,
  - uczestniczy w zajęciach Centrum Integracji Społecznej lub indywidualnym programie integracji, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej,
  - jest żołnierzem rezerwy,
  - pobiera rentę szkoleniową,

- pobiera świadczenie szkoleniowe, które jest przyznawane przez pracodawcę na wniosek pracownika i przysługuje po rozwiązaniu stosunku pracy lub stosunku służbowego na czas udziału pracownika w szkoleniach, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy,
  - podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako domownik lub małżonek rolnika, jeśli zamierza podjąć zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą poza rolnictwem,
- 3) w wieku 45 lat lub powyżej i jest pracownikiem lub osobą wykonującą inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą.

1. SZKOLENIA

Zakres pomocy

Szkolenia to pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

Szkolenia są inwestycją zwiększającą szansę uczestnika na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej, w szczególności w przypadku:

- braku kwalifikacji zawodowych,
- konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji,
- utraty zdolności do pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie,
- braku umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

Szkolenie oferowane przez urząd pracy odbywa się w formie kursu, realizowanego według planu nauczania obejmującego przeciętnie nie mniej niż 25 godzin zegarowych w tygodniu.

Osoba skierowana na szkolenie może wziąć udział:

- w szkoleniu grupowym organizowanym (kontraktowanym) przez urząd pracy zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- w szkoleniu indywidualnym, wskazanym przez siebie, jeżeli uzasadni jego celowość; w danym roku z Funduszu Pracy można opłacić koszt tego szkolenia do wysokości 3-krotności przeciętnego wynagrodzenia.

Szkolenie może trwać do 6 miesięcy, a w sytuacjach uzasadnionych programem szkolenia w danym zawodzie – nie dłużej niż 12 miesięcy. W przypadkach osób bez kwalifikacji zawodowych szkolenie może trwać do 12 miesięcy, a w sytuacjach uzasadnionych programem szkolenia w danym zawodzie – nie dłużej niż 24 miesiące.

Bezrobotnemu uczestnikowi szkolenia przysługuje stypendium szkoleniowe, finansowane z Funduszu Pracy. Wynosi ono 120% kwoty zasiłku dla bezrobotnych miesięcznie, pod warunkiem, że liczba godzin szkolenia obejmuje co najmniej 150 godzin miesięcznie; w przypadku niższego wymiaru godzin szkolenia wysokość stypendium ustalana jest proporcjonalnie, z tym że stypendium nie może być niższe niż 20% zasiłku dla bezrobotnych.

Bezrobotnemu uprawnionemu w tym samym okresie do stypendium oraz zasiłku przysługuje prawo wyboru świadczenia.

Osoba, która z własnej winy nie ukończy szkolenia, zobowiązana jest do zwrotu kosztów szkolenia oraz zostaje pozbawiona statusu osoby bezrobotnej, chyba że nie ukończyła szkolenia z powodu podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.

Bezrobotnemu, który w trakcie szkolenia podjął zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą przysługuje stypendium w wysokości 20% kwoty zasiłku dla osób bezrobotnych, niezależnie od wymiaru godzin szkolenia. Wypłacane jest ono od dnia podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej do dnia zakończenia szkolenia. Stypendium nie przysługuje bezrobotnemu, jeżeli w okresie odbywania szkolenia przysługuje mu z tego tytułu inne stypendium, dieta lub innego rodzaju świadczenie pieniężne w wysokości równej lub wyższej niż stypendium finansowane z Funduszu Pracy.

Przed zakwalifikowaniem na szkolenie kandydat może zostać skierowany na badania psychologiczne i lekarskie, w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do wykonywania pracy w zawodzie, który uzyska w wyniku szkolenia. Koszty tych badań oraz dojazdu na badania są finansowane przez urząd pracy.

Istnieje również możliwość sfinansowania (w formie zwrotu) całości lub części kosztów przejazdu na szkolenie. Dotyczy to również sytuacji, gdy szkolenie odbywa się w tej samej miejscowości, co miejsce zamieszkania uczestnika szkolenia, tj. kosztów przejazdu środkami komunikacji miejskiej. Prawo do zwrotu kosztów przejazdu na szkolenie mają wszystkie osoby uprawnione do szkoleń, tj. zarówno osoby bezrobotne, jak i osoby poszukujące pracy oraz osoby pracujące w wieku 45 lat i powyżej. Można również ubiegać się o zwrot kosztów zakwaterowania i wyżywienia, jeżeli szkolenie odbywa się poza miejscem zamieszkania uczestnika i stosowny zapis został sformułowany w umowie zawartej z instytucją szkoleniową.

Wszystkim uczestnikom szkoleń przysługuje odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków powstałych w związku z odbywaniem szkolenia.

Osoba uczestnicząca w szkoleniu, samotnie wychowująca co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia, może otrzymać na okres do 6 miesięcy refundację kosztów opieki nad tym dzieckiem w wysokości nie wyższej niż połowa zasiłku dla bezrobotnych. Refundacja ta przysługuje wówczas, gdy przychód tej osoby nie przekracza minimalnego wynagrodzenia za pracę. Na podobnych zasadach przysługuje refundacja kosztów opieki nad osobą zależną.

2. STUDIA PODYPLOMOWE

Zakres pomocy

Starosta na wniosek bezrobotnego, poszukującego pracy lub pracownika w wieku 45 lat i więcej, może sfinansować do wysokości 100% koszty studiów podyplomowych należne organizatorowi. Z Funduszu Pracy można opłacić koszt studiów podyplomowych do wysokości 3-krotności przeciętnego wynagrodzenia.

Bezrobotnemu, któremu starosta przyznał sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych, za okres uczestnictwa w tych studiach zgodnie z ich programem przysługuje stypendium w wysokości 20% zasiłku.

W przypadku podjęcia przez uczestnika studiów podyplomowych zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej w trakcie ich odbywania, nie zawiesza się finansowania tych studiów oraz wypłaty stypendium, do planowanego terminu ich zakończenia. W przypadku przerwania studiów podyplomowych z winy uczestnika, kwota wydatkowana na ich finansowanie podlega zwrotowi.

3. POŻYCZKI NA SZKOLENIA

Zakres pomocy

Starosta na wniosek bezrobotnego, poszukującego pracy lub pracownika w wieku 45 lat i więcej może udzielić pożyczki na sfinansowanie kosztów szkolenia, w celu umożliwienia podjęcia lub utrzymania zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej. Pożyczka nie może przekroczyć 4-krotności przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu podpisania umowy.

Udzielona pożyczka jest nieoprocentowana, a okres jej spłaty nie może przekroczyć 18 miesięcy od ustalonego w umowie dnia zakończenia szkolenia.

W przypadku wykorzystania pożyczki na inne cele niż określone w umowie, a także niepodjęcia lub nieukończenia szkolenia, pożyczka podlega bezwłocznemu zwrotowi w całości, wraz z odsetkami ustawowymi. Odsetki ustawowe ustala się także od kwoty pożyczki niespłaconej w terminie.

4. FINANSOWANIE EGZAMINÓW I LICENCJI

Zakres pomocy

Starosta na wniosek bezrobotnego lub uprawnionej osoby poszukującej pracy może sfinansować koszty egzaminów umożliwiających uzyskanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, określonych uprawnień zawodowych lub tytułów zawodowych oraz koszty uzyskania licencji niezbędnych do wykonywania danego zawodu. Sfinansowanie z Funduszu Pracy kosztu egzaminu lub uzyskania licencji nie może przekroczyć wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Starosta może również sfinansować z Funduszu Pracy w formie zwrotu, koszty przejazdu na egzamin poniesione przez bezrobotnego.

Instrumenty/ programy rynku pracy służące podnoszeniu kompetencji bezrobotnych

Rodzaje pomocy

Urząd pracy, o ile nie dysponuje ofertą odpowiedniej pracy, może pomóc lepiej dostosować kompetencje lub kwalifikacje klienta do potrzeb pracodawców, oferując wybranym grupom bezrobotnych i poszukujących pracy tzw. dodatkowe instrumenty/ programy rynku pracy:

**USŁUGI
I INSTRUMENTY
SZKOLENIOWE
W REGULA-
CJACH
PRAWNYCH
W 2012 ROKU**

1. staż (do 2009 r. instrument ten obejmował staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy),
2. przygotowanie zawodowe dorosłych,
3. stypendium na kontynuowanie nauki.

1. STAŻ

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, art. 53 (Dz.U. 2008, Nr 69, poz. 415, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 20 sierpnia 2009 r. w *sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych* (Dz.U. 2009, Nr 142, poz. 1160).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Do odbycia stażu może zostać skierowana, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy osoba:

- bezrobotna do 25 roku życia,
- bezrobotna do 27 roku życia, będąca absolwentem szkoły wyższej, w okresie do 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie poświadczającym ukończenie szkoły wyższej,
- bezrobotna długotrwale albo po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego, albo kobieta, która nie podjęła zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotna powyżej 50 roku życia,
- bezrobotna bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotna samotnie wychowująca co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- bezrobotna, która po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęła zatrudnienia,
- bezrobotna niepełnosprawna.

Zakres pomocy

Staż oznacza nabywanie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej pomiędzy starostą (z upoważnienia którego działa dyrektor powiatowego urzędu pracy) a pracodawcą, według określonego programu.

Starosta może skierować bezrobotnego do odbycia stażu przez okres 6 miesięcy. Młodzi bezrobotni do 25 roku życia, a także do 27 roku życia w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły wyższej, mogą otrzymać skierowanie na staż przez okres 12 miesięcy.

Stażysta świadczy pracę w pełnym wymiarze czasu pracy zgodnie z programem stażu. Przysługuje mu w tym okresie stypendium w wysokości 120% zasiłku dla bezrobotnych. Jeśli spełnione są dodatkowe kryte-

ria, stażysta może także ubiegać się o zwrot kosztów dojazdu i ew. zakwaterowania.

Czas pracy bezrobotnego odbywającego staż nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo, a bezrobotnego będącego osobą niepełnosprawną ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Bezrobotny nie może odbywać stażu w niedziele i święta, w systemie pracy zmianowej, w godzinach nadliczbowych i w dni ustawowo wolne od pracy.

Na wniosek bezrobotnego odbywającego staż organizator jest obowiązany do udzielenia dni wolnych w wymiarze 2 dni za każde 30 dni kalendarzowych odbywania stażu. Za dni wolne przysługuje stypendium. Za ostatni miesiąc odbywania stażu organizator jest obowiązany udzielić dni wolnych przed upływem terminu zakończenia stażu.

Do pracodawcy można skierować nie więcej stażystów niż zatrudnia on pracowników w dniu składania wniosku (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy). U organizatora stażu, który nie jest pracodawcą, staż może odbywać jednocześnie jeden bezrobotny. Przyjmujący na staż wyznacza opiekuna stażysty, który udziela bezrobotnemu wskazówek i pomocy w wypełnianiu powierzonych zadań. Bezrobotny sporządza sprawozdanie z przebiegu stażu zawierające informacje o wykonywanych zadaniach oraz uzyskanych kwalifikacjach lub umiejętnościach zawodowych. Nadzór nad odbywaniem stażu sprawuje powiatowy urząd pracy.

Po zakończeniu stażu bezrobotny otrzymuje:

- kopię programu stażu,
- swoje sprawozdanie i opinię organizatora stażu, z informacją o wykonywanych zadaniach i zdobytych umiejętnościach,
- zaświadczenie o odbyciu stażu wystawione przez starostę.

Bez konsekwencji dla stażysty staż może zostać przerwany, jeśli uczestnik podejmie zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą. Ponadto, na wniosek bezrobotnego powiatowy urząd pracy może rozwiązać z organizatorem umowę o odbycie stażu, jeśli warunki umowy nie są właściwie realizowane.

Powiatowy urząd pracy z urzędu lub na wniosek organizatora stażu może pozbawić bezrobotnego możliwości kontynuowania stażu w przypadku:

- opuszczenia bez usprawiedliwienia więcej niż jednego dnia stażu,
- naruszenia podstawowych obowiązków określonych w regulaminie pracy, a w szczególności stawiania się do pracy w stanie wskazującym na spożycie lub spożywanie w miejscu pracy alkoholu, narkotyków lub środków psychotropowych,
- nieobecności usprawiedliwionej, ale uniemożliwiającej zrealizowanie programu stażu.

Bezrobotny, który z własnej winy nie ukończył stażu zobowiązany jest do zwrotu kosztów poniesionych przez urząd pracy oraz zostaje pozbawiony statusu osoby bezrobotnej.

**USŁUGI
I INSTRUMENTY
SZKOLENIOWE
W REGULACJACH
PRAWNYCH
W 2012 ROKU**

2. PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE DOROSŁYCH

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia instytucjach rynku pracy*, art. 53 a – m, art. 61 a (Dz.U. 2008, Nr 69, poz. 415, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2009 r. w *sprawie przygotowania zawodowego dorosłych* (Dz.U. 2009, Nr 61, poz. 502).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Do odbycia przygotowania zawodowego dorosłych może zostać skierowana osoba, która jest zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako:

1. osoba bezrobotna,
2. osoba poszukująca pracy, która:
  - otrzymuje świadczenie socjalne przysługujące na urlopie górniczym lub górniczy zasiłek socjalny, określone w odrębnych przepisach,
  - uczestniczy w zajęciach Centrum Integracji Społecznej lub indywidualnym programie integracji, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej,
  - jest żołnierzem rezerwy,
  - pobiera rentę szkoleniową,
  - pobiera świadczenie szkoleniowe, które jest przyznawane przez pracodawcę na wniosek pracownika i przysługuje po rozwiązaniu stosunku pracy lub stosunku służbowego na czas udziału pracownika w szkoleniach, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy.

Zakres pomocy

Celem przygotowania zawodowego dorosłych jest uzyskanie przez osoby uprawnione kwalifikacji lub umiejętności zawodowych, potwierdzonych odpowiednimi dokumentami.

Przygotowanie zawodowe dorosłych realizowane jest na podstawie umowy w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych zawieranej między:

- starostą a pracodawcą lub
- starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową (posiadającą wpis do rejestru instytucji szkoleniowych, który prowadzony jest przez właściwy wojewódzki urząd pracy).

Przygotowanie zawodowe dorosłych realizowane jest według programu, który ma na celu kształtowanie umiejętności praktycznych (80% czasu programu) oraz zdobywanie wiedzy teoretycznej, niezbędnej do wykonywania zadań zawodowych. Program przygotowuje pracodawca lub instytucja szkoleniowa we współpracy z pracodawcą. Zajęcia nie mogą przekraczać 8 godzin zegarowych dziennie i 40 godzin zegarowych tygodniowo. Część poświęconą teorii może realizować sam pracodawca, może też udzielić uczestnikowi programu czasu wolnego na dokształcanie się w instytucji szkoleniowej. W przypadku gdy pracodawca nie może

zapewnić warunków do zrealizowania w pełni programu praktycznej nauki zawodu dorosłych, możliwe jest realizowanie części tego programu przez wskazane przez starostę placówki oświatowe, w wymiarze nie przekraczającym 20% czasu programu.

Na czas realizacji programu pracodawca wyznacza opiekuna uczestnika przygotowania zawodowego dorosłych.

Bezrobotnemu uczestnikowi przygotowania zawodowego dorosłych przysługuje stypendium w wysokości 120% kwoty zasiłku dla bezrobotnych miesięcznie.

Formy przygotowania zawodowego dorosłych:

Praktyczna nauka zawodu dorosłych	Przyuczenie do pracy dorosłych
– umożliwiał przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodach z klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego lub w zawodach rzemieślniczych	– ma na celu zdobycie wybranych kwalifikacji lub umiejętności, niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych, właściwych dla zawodów z klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy, klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego i/lub zawodów rzemieślniczych
– trwa od 12 do 18 miesięcy	– trwa od 3 do 6 miesięcy
– program uwzględnia wymagania podstawy programowej kształcenia w zawodzie oraz oparte na niej wymagania egzaminacyjne lub wymagania będące podstawą egzaminu czeladniczego	– program uwzględnia w szczególności standardy kwalifikacji zawodowych dostępne w bazach danych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw pracy, może także uwzględniać wymagania podstawy programowej kształcenia w zawodzie lub wymagania będące podstawą egzaminu czeladniczego
– kończy się egzaminem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe lub egzaminem czeladniczym	– kończy się egzaminem sprawdzającym, przeprowadzonym przez instytucję szkoleniową lub egzaminem potwierdzającym określoną kwalifikację w zawodzie
– od opiekuna praktycznej nauki zawodu dorosłych jest wymagane posiadanie kwalifikacji instruktora praktycznej nauki zawodu	– od opiekuna przyuczenia do pracy dorosłych jest wymagane posiadanie co najmniej: wykształcenia średniego, 3-letniego stażu pracy w zawodzie obejmującym zadania zawodowe, do realizacji których są wymagane umiejętności zdobywane w trakcie przyuczenia, rocznego doświadczenia w nadzorze nad pracownikami, stażystami lub praktykantami

Uczestnik przygotowania zawodowego dorosłych, który z własnej winy przerwał program lub nie przystąpił do egzaminu, na jego zakończenie jest obowiązany do zwrotu kosztów poniesionych przez urząd pracy z Funduszu Pracy. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy powodem przerwania programu lub nieprzystąpienia do egzaminu było podjęcie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.

USŁUGI I INSTRUMENTY SZKOLENIOWE W REGULACJACH PRAWNYCH W 2012 ROKU

Starosta refunduje pracodawcy, z którym zawarł umowę w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych, wydatki poniesione na uczestnika, w szczególności na materiały i surowce, eksploatację maszyn i urządzeń, odzież roboczą, posiłki regeneracyjne i inne środki, w wymiarze 2% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za każdy pełny miesiąc realizacji programu.

Pracodawcy, z którym starosta zawarł umowę w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych przysługuje jednorazowa premia po zakończeniu tej formy aktywizacji, jeżeli skierowany przez starostę uczestnik ukończył program i zdał odpowiedni egzamin. Premia przyznawana jest w wysokości 400 zł za każdy pełny miesiąc programu przygotowania zawodowego dorosłych, zrealizowanego dla każdego skierowanego uczestnika. Premia nie przysługuje pracodawcy, z którym umowa w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych została rozwiązana z winy pracodawcy.

Refundacja pracodawcy wydatków poniesionych na uczestnika przygotowania zawodowego dorosłych oraz premia stanowią pomoc publiczną de minimis i są przyznawane zgodnie z warunkami jej dopuszczalności.

3. STYPENDIUM NA KONTYNUOWANIE NAUKI

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia instytucjach rynku pracy*, art. 55 (Dz.U. 2008, Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Stypendium z tytułu podjęcia dalszej nauki przysługuje bezrobotnemu, który spełnia łącznie kryteria:

- 1) jest bez kwalifikacji zawodowych,
- 2) w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy podjął dalszą naukę:
  - w szkole ponadgimnazjalnej dla dorosłych, publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej albo
  - w szkole wyższej na studiach niestacjonarnych;
- 3) dysponuje dochodem na osobę w rodzinie w wysokości uprawniającej do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej.

Zakres pomocy

Na wniosek bezrobotnego pozostającego w szczególnie trudnej sytuacji materialnej, starosta może przyznać mu stypendium ułatwiające powrót do systemu kształcenia i osiągnięcie kolejnego poziomu kwalifikacji formalnych. Stypendium przysługuje w okresie 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia nauki, w wysokości 100% zasiłku dla bezrobotnych miesięcznie. Wypłata stypendium może zostać przedłużona do ukończenia nauki, zgodnie z programem nauczania.

Osobie, która otrzymuje stypendium na kontynuowanie nauki i w trakcie tej nauki rozpoczęła pracę, przysługuje stypendium w wyso-

kości 20% zasiłku od dnia podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.

Stypendium nie przysługuje w przypadku przerwania nauki lub przekroczenia dochodu na osobę w rodzinie uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej (do dochodu nie wlicza się kwoty stypendium).

Instrumenty podnoszące kompetencje pracowników i pracodawców

REFUNDACJA KOSZTÓW SZKOLEŃ PRACOWNIKÓW I PRACODAWCÓW

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia instytucjach rynku pracy*, art. 69 (Dz.U. 2008, Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Pracodawcy i pośrednio – pracownicy odbywający szkolenia.

Zakres pomocy

Na wniosek pracodawcy, który utworzył fundusz szkoleniowy, starosta może refundować z Funduszu Pracy koszty szkolenia pracowników lub pracodawcy w wysokości do 50%, nie więcej jednak niż do wysokości przeciętnego wynagrodzenia, a w przypadku osób w wieku 45 lat i powyżej – w wysokości do 80%, nie więcej jednak niż do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia.

Na wniosek pracodawcy, który skieruje pracownika na trwające co najmniej 22 dni robocze szkolenie w wymiarze równym czasowi pracy skierowanego pracownika i udzieli mu na ten okres płatnego urlopu szkoleniowego oraz jednocześnie na okres szkolenia tego pracownika zatrudni bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy, starosta refunduje z Funduszu Pracy:

- 1) koszty szkolenia pracownika – w wysokości do 80% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu rozpoczęcia szkolenia, na jednego pracownika;
- 2) wynagrodzenie osoby skierowanej przez powiatowy urząd pracy, wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne od tego wynagrodzenia, w wysokości nieprzekraczającej 40% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu rozpoczęcia szkolenia, za każdego skierowanego.

Pracodawca wnioskujący o refundację kosztów szkolenia, który jednocześnie zatrudni bezrobotnego w związku z dłuższym szkoleniem pracownika – nie musi wykazać się posiadaniem Funduszu Szkoleniowego.

* * *

2. ŚRODKI FUNDUSZU PRACY PRZEZNACZANE NA SZKOLENIA, STAŻE, PRZY- GOTOWANIE ZAWODOWE W MIEJSCU PRACY I PRZY- GOTOWANIE ZAWODOWE DOROSŁYCH

W 2012 r. wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu były na podobnym poziomie jak w 2011 r. W ciągu ostatnich 10 lat inwestycje na aktywizację bezrobotnych i poszukujących pracy sukcesywnie się zwiększały, jednak w 2011 r. zostały zmniejszone prawie dwa razy w stosunku do 2010 r. W 2012 r. można, co prawda zaobserwować wzrost środków przeznaczonych na ten cel o 412,9 mln zł w porównaniu do 2011 r., należy mieć jednak na względzie, że w stosunku do 2010 r. środki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu są wciąż niższe o 2 855,5 mln zł.

Tabela 1. Wydatki z Funduszu Pracy w latach 2003–2012 w mln zł

Rok	Ogółem	Zasiłki i świadczenia	Formy aktywne	Usługa szkoleniowa*	Przygotowanie zawodowe dorosłych (bez stypendium)**
2003	10 609,8	8 761,6	1 357,6	113,9	x
2004	9 180,2	7 258,5	1 323,5	125,9	x
2005	5 550,8	2 997,7	1 905,3	181,8	x
2006	7 200,4	2 763,1	2 218,7	186,7	x
2007	6 963,3	2 267,8	2 709,6	266,4	x
2008	5 753,1	1 840,8	3 362,4	280,3	x
2009	11 012,0	4 485,3	5 877,3	276,0	0,3
2010	12 376,4	5 014,1	6 745,2	306,9	1,2
2011	8 900,7	4 796,2	3 476,8	83,0	4,2
2012	9 637,1	5 316,7	3 889,7	113,8	2,1

* W latach 2003–2008 dane uwzględniają również dodatek szkoleniowy w wysokości 20% zasiłku dla bezrobotnych. Od 2009 r. za udział w szkoleniu bezrobotny otrzymuje stypendium w wysokości 120% zasiłku dla bezrobotnych, które nie jest wykazane w wydatkach na szkolenia.

** Koszty przygotowania zawodowego dorosłych obejmują: refundację pracodawcy wydatków poniesionych na uczestnika, jednorazową premię przyznaną pracodawcy, należność przysługującą instytucji szkoleniowej, koszty egzaminów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających.

W 2012 r. na sfinansowanie z Funduszu Pracy, organizacji usług szkoleniowych (w tym na koszty: należne instytucjom szkoleniowym, egzaminów i uzyskania licencji, pożyczek szkoleniowych, studiów podyplomowych oraz szkoleń pracowników refundowanych pracodawcom) urzędy pracy przeznaczyły 113,8 mln zł. W porównaniu z ubiegłym rokiem wydatki te zwiększyły się 30,8 mln zł, jednak należy mieć na względzie, że w porównaniu do 2010 r. były niższe o 193,1 mln zł, tj. ponad 2,5 krotnie.

Tabela 2. Wydatki z Funduszu Pracy na usługę szkoleniową w latach 2009–2012, w tys. zł*

Lp.	Wyszczególnienie usługi szkoleniowej	2009	2010	2011	2012
1.	kwoty należne instytucjom szkoleniowym	264 414,9	285 467,5	77 260,0	108 434,9
2.	koszty studiów podyplomowych	8 513,9	17 933,0	4 761,7	3 828,7
3.	koszty egzaminów i uzyskania licencji	772,2	876,2	309,1	419,2
4.	pożyczki szkoleniowe	95,4	119,4	45,2	53,5
5.	koszty szkolenia refundowane pracodawcom	10,5	270,4	47,2	10,1

* Przed 2009 r. dane w tym układzie nie były zbierane.

Wydatki na stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne związane z podnoszeniem kompetencji wyniosły w 2012 r. 943,4 mln zł. Oznacza to, że kwota ta wzrosła nieznacznie w stosunku do 2011 r., ale jednocześnie była wciąż ponad 2 razy mniejsza niż w 2010 r. Średnia kwota stypendium przypadająca na jednego uczestnika formy aktywizacji wyniosła w 2012 r. 3 807 zł.

Wysokość stypendium na uczestnika konkretnej formy aktywizacji zależy od wysokości stypendium ustalonego w przepisach za udział w danej formie aktywizacji oraz długości tej formy. Przeciętnie w 2012 r. najwyższe koszty przeznaczane na stypendium dla jednego uczestnika generowało przygotowanie zawodowe dorosłych. Jednak, biorąc pod uwagę liczbę uczestników – najwięcej środków z Funduszu Pracy przeznaczono na stypendium za okres odbywania stażu. Wysokość stypendiów na poszczególne formy aktywizacji prezentuje Tabela nr 3.

Tabela 3. Wydatki z Funduszu Pracy na stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne, w latach 2009–2012*

Lp.	Wydatki z Funduszu Pracy na stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne	2009	2010	2011	2012		
		kwota ogółem w mln zł	kwota ogółem w mln zł	kwota ogółem w mln zł	kwota ogółem w mln zł	Liczba osób w roku	wydatki na jednego uczestnika w zł
1.	ogółem	1 484,1	2 082,1	928,4	943,4	247 797	3 807,1
2.	za okres szkolenia	103,7	166,1	57,9	75,8	76 072	996,4
3.	za okres studiów podyplomowych	Bd	5,7	5,5	1,9	2 634	721,3
4.	za okres stażu	1 352,3	1 894,4	848,3	858,0	167 478	5 123,1
5.	za okres przygotowania zawodowego dorosłych	Bd	7,2	7,2	3,3	574	5 749,2
6.	za okres kontynuowania nauki	3,3	8,6	9,4	4,4	1 039	4 234,8

* Dane opracowane na podstawie Sprawozdania MPiPS-02 O przychodach i wydatkach z Funduszu Pracy (w latach 2009–2010 dane dot. liczby osób pobierających stypendia nie były zbierane).

* * *

ŚRODKI FUNDUSZU PRACY PRZEZNACZANE NA SZKOLENIA, STAŻE, PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE W MIEJSCU PRACY I PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE DOROSŁYCH

3. UCZESTNICTWO W SZKOLENIACH ORGANIZOWA- NYCH PRZEZ URZĘDY PRACY

W 2012 r. urzędy pracy skierowały na szkolenia ok. 80 tys. osób bezrobotnych i poszukujących pracy, czyli o ponad 27 tys. osób więcej niż w roku 2011 (wzrost o 50%). Powodem wzrostu liczby przeszkolonych było głównie zwiększenie środków Funduszu Pracy na aktywizację bezrobotnych. Szkolenia ukończyło ok. 79 tys. osób, tj. o ponad 24 tys. osób więcej niż w roku poprzednim (wzrost o 44,5%).

Większość klientów urzędów pracy – ponad 67% – otrzymywała skierowanie na szkolenie grupowe, tj. o tematyce zaplanowanej przez urząd pracy i kontraktowane w instytucji szkoleniowej wybranej w drodze konkursu dla danej grupy uczestników. W 2012 r. udział w szkoleniach grupowych wzrósł o 0,6%, natomiast spadł o tę samą wartość w porównaniu z poprzednim rokiem udział uczestników szkoleń indywidualnych, tj. wskazanych przez bezrobotnego.

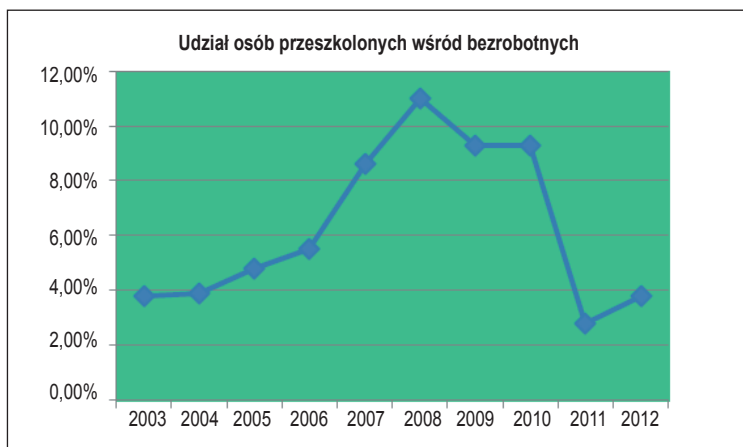

Tabela 4. Uczestnictwo zarejestrowanych bezrobotnych i poszukujących pracy w szkoleniach organizowanych przez urzędy pracy w latach 2003–2012

Lp.	Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Liczba osób, które rozpoczęły szkolenie	130 770	126 167	151 200	146 915	178 134	171 025	168 334	182 355	53 803	80 684
2.	Liczba osób, które ukończyły szkolenie	123 443	125 610	148 482	142 060	172 311	165 878	163 736	178 502	54 738	79 073
3.	Liczba przeszkolonych bezrobotnych	116 523	122 717	141 222	135 649	165 164	157 741	161 283	177 057	53 823	78 012
4.	Przeszkoleni w trybie grupowym – (liczba i %)*	93 715 80,4%	96 790 78,9%	117 758 83,4%	104 882 77,3%	127 744 77,3%	121 739 77,2%	124 832 77,4%	139 570 78,2%	36 545 66,8%	53 316 67,4%
5.	Przeszkoleni w trybie indywidualnym – (liczba i %)*	22 808 19,6%	20 978 21,1%	23 464 16,6%	30 767 22,7%	37 420 22,7%	36 002 22,8%	36 451 22,6%	38 932 21,8%	18 193 33,2%	25 757 32,6%
7.	Udział osób przeszkolonych wśród bezrobotnych (%)	3,8%	3,9%	4,8%	5,5%	8,6%	11,0%	9,3%	9,3%	2,8%	3,8%

* Dane za lata 2003–2009 odnoszą się do przeszkolonych bezrobotnych, a za lata 2010–2012 r. do ogółu przeszkolonych.

*
*

**UCZESTNICTWO
W SZKOLENIACH
ORGANIZOWA-
NYCH PRZEZ
URZĘDY PRACY**

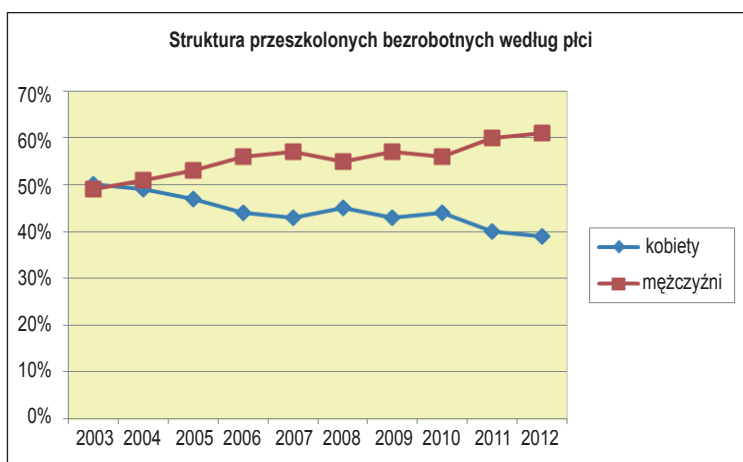

4. STRUKTURA SZKOLONYCH BEZROBOTNYCH

W 2012 r. wśród osób przeszkolonych na podstawie skierowania z urzędu pracy przewagę mieli mężczyźni, podobnie jak było to w latach poprzednich. Różnica między liczbą przeszkolonych mężczyzn a kobiet zwiększyła się w stosunku do 2011 r. o 2 punkty procentowe i wyniosła 22%.

Tabela 5. Struktura przeszkolonych bezrobotnych według płci, w latach 2003–2012 (przeszkoleni ogółem = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1.	kobiety	50%	49%	47%	44%	43%	45%	43%	44%	40%	39%
2.	mężczyźni	49%	51%	53%	56%	57%	55%	57%	56%	60%	61%

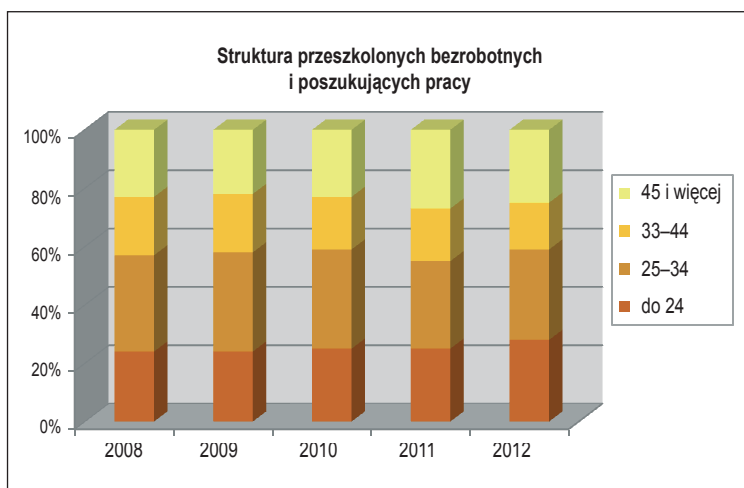

Wśród przeszkolonych w 2012 r. dominowała grupa osób w wieku 25–34 lata, podobnie jak w latach poprzednich. W porównaniu do 2011 r., udział osób w szkoleniach w tej grupie wiekowej wzrósł o 1 punkt procentowy. Udział osób w wieku 18–24 wzrósł o 3 punkty procentowe. Udział osób w wieku 35–44 lata oraz w wieku 45 lat i więcej zmalał o taką samą wartość procentową (o 2 punkty procentowe).

Tabela 6. Struktura przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy według wieku, w latach 2008–2012 (przeszkoleni ogółem = 100%)

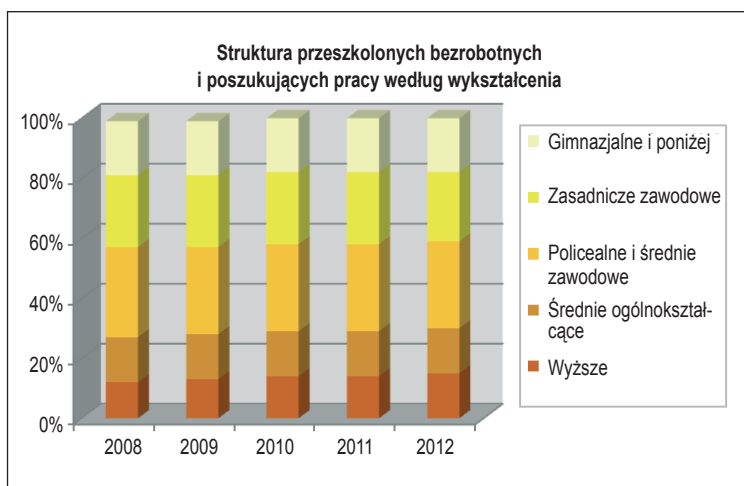
Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
1.	18–24 lata	24%	24%	25%	25%	28%
2.	25–34 lata	33%	34%	34%	30%	31%
3.	35–44 lata	20%	20%	18%	18%	16%
4.	45 lat i więcej	23%	23%	23%	27%	25%

STRUKTURA SZKOLONYCH BEZROBOTNYCH

Tabela 7. Struktura przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy według wykształcenia, w latach 2008–2012 (przeszkoleni ogółem = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Wyższe	12%	13%	14%	14%	15%
2.	Średnie ogólnokształcące	15%	15%	15%	15%	15%
3.	Policealne i średnie zawodowe	31%	30%	29%	29%	29%
4.	Zasadnicze zawodowe	24%	24%	24%	24%	23%
5.	Gimnazjalne i poniżej	18%	18%	18%	18%	18%

STRUKTURA SZKOLONYCH BEZROBOTNYCH

W stosunku do ubiegłego roku wśród szkolonych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz z zasadniczym zawodowym, choć w ciągu ostatnich 5 lat udział tych grup w strukturze przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy maleje – odpowiednio o 2% i o 1%. Natomiast wzrasta udział w szkoleniach osób z wykształceniem wyższym, który obecnie wynosi 15%, o 3 punkty procentowe więcej niż w 2008 r. Stabilny pozostaje udział w szkoleniach osób z wykształceniem ogólnokształcącym oraz gimnazjalnym i niższym (od lat kształtuje się na poziomie – odpowiednio -15% i 18%).

Na specjalną uwagę zasługują osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

W ciągu ostatnich 5 lat wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w szkoleniach najmniej licznie reprezentowani byli bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia. Stanowią oni ok. 1% ogółu przeszkolonych.

Wśród osób szkolonych niewielkie są też grupy osób niepełnosprawnych, kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka oraz kobiet samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 r.ż.

W 2012 r., w porównaniu do 2011 r. wśród przeszkolonych bezrobotnych zwiększył się o 1,3 pkt procentowego udział osób długotrwale bezrobotnych – stanowią oni najliczniejszą grupę osób kończących szkolenia. Ponadto, licznie w szkoleniach biorą również osoby młode – do 25 roku życia.

Sukcesywnie rośnie również udział w szkoleniach osób powyżej 50 roku życia; w porównaniu do ubiegłego roku wzrósł on o 1 punkt procentowy. Na przestrzeni ostatnich 5 lat w tej grupie notuje się wzrost uczestnictwa o 6,1 punktu procentowego.

Tabela 8. Osoby bezrobotne, z grup defaworyzowanych na rynku pracy, w strukturze przeszkolonych bezrobotnych, w latach 2008–2012 (przeszkoleni ogółem = 100%)*

Lp.	Bezrobotni	2008	2009	2010	2011	2012
1.	do 25 r. ż.	24,8%	24,8%	26,5%	26,5%	29,6%
2.	długotrwale	36,5%	30,0%	35,4%	39,6%	40,9%
3.	kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	5,8%	5,7%	5,9%	5,3%	5,5%
4.	bez kwalifikacji	x	14,3%	13,9%	13,5%	13,8%
5.	powyżej 50 r. ż.	12,6%	12,9%	13,7%	17,7%	18,7%
6.	samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 7 r. ż.	x	x	x	x	x
7.	samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 r. ż.	5,3%	5,4%	5,8%	5,8%	5,9%
8.	którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	0,8%	0,8%	0,9%	0,9%	1,1%
9.	niepełnosprawni	3,4%	3,5%	4,0%	6,0%	5,6%

* Dane ze sprawozdań statystycznych MPiPS „O rynku pracy”, załącznik nr 6.

*
* *

5. UDZIAŁ OSÓB PRZESKOŁONYCH W WYBRANYCH GRUPACH KLIENTÓW URZĘDÓW PRACY

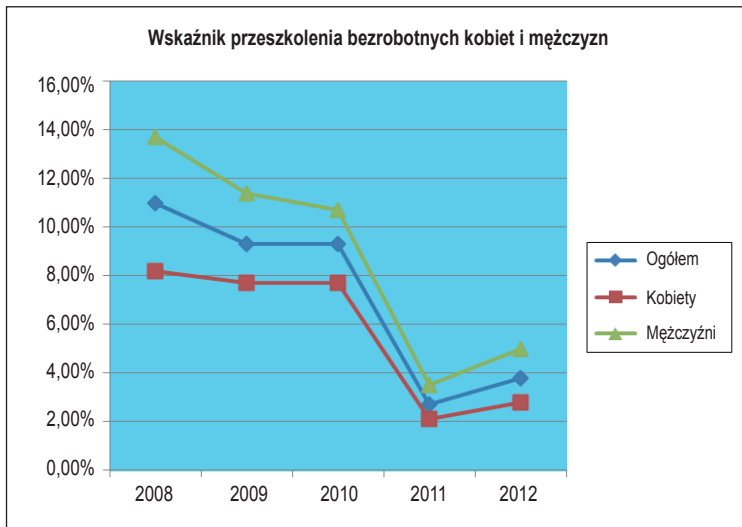
W 2012 r. urzędy pracy skierowały na szkolenia 80 684 osób, czyli o 26 881 osób więcej, niż w 2011 r. (wzrost o 50%). Szkoleniami objęto 3,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, co oznacza wzrost w stosunku do 2011 r. (o 1,2 punktu procentowego).

Kobiety korzystają ze szkoleń rzadziej niż mężczyźni i ta tendencja utrzymuje się od lat.

W 2012 r. szkolenia na podstawie skierowania z urzędu pracy ukończyło 5% zarejestrowanych mężczyzn i 2,8% kobiet.

Tabela 9. Wskaźnik przeszkolenia średniorocznie bezrobotnych kobiet i mężczyzn, w latach 2008–2012 (bezrobotni danej kategorii płci = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	Różnica między rokiem 2011 a 2012
1.	Ogółem	11,0%	9,3%	9,3%	2,7%	3,9%	+1,2 pkt %
2.	Kobiety	8,2%	7,7%	7,7%	2,1%	2,8%	+ 0,7 pkt %
3.	Mężczyźni	13,7%	11,4%	10,7%	3,5%	5,0%	+1,5 pkt %

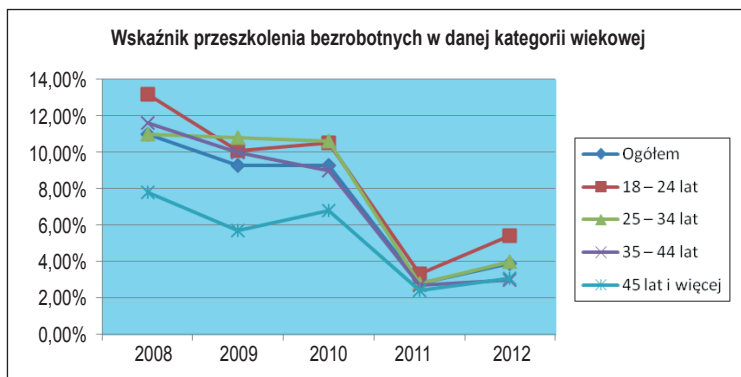

W 2012 r. nastąpił nieznaczny wzrost udziału ogółu osób przeszkolonych w porównaniu z 2011 r. (o 1,2 punktu procentowego). Najczęściej w szkoleniach organizowanych przez urzędy pracy biorą udział osoby w wieku 18–24 lata. Udział osób przeszkolonych w tej grupie wiekowej wyniósł 5,4% (wzrost o 2,1 punkty procentowe). Z kolei najmniejszy udział uczestników w szkoleniach w porównaniu z 2011 r. odnotowano w grupie wiekowej 35–44 lata.

**UDZIAŁ OSÓB
PRZESKOLO-
NYCH
W WYBRANYCH
GRUPACH
KLIENTÓW
URZĘDÓW
PRACY**

Tabela 10. Udział osób przeszkolonych średniorocznie przez urzędy pracy w danej kategorii wiekowej, w latach 2008–2012 (bezrobotni danej kategorii wieku = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Ogółem	11,0%	9,3%	9,3%	2,7%	3,9%
2.	18–24 lat	13,2%	10,1%	10,5%	3,3%	5,4%
3.	25–34 lat	11,0%	10,8%	10,6%	2,8%	4,0%
4.	35–44 lat	11,6%	10,0%	9,0%	2,7%	3,0%
5.	45 lat i więcej	7,8%	5,7%	6,8%	2,4%	3,1%

Tabela 11. Udział osób przeszkolonych przez urzędy pracy w wieku 45 lat i więcej, w latach 2003–2012 (bezrobotni danej kategorii wieku = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Przeszkoleni w wieku 45 lat i więcej	2,2%	2,2%	2,8%	3,1%	5,2%	7,8%	5,7%	6,8%	2,4%	3,1%

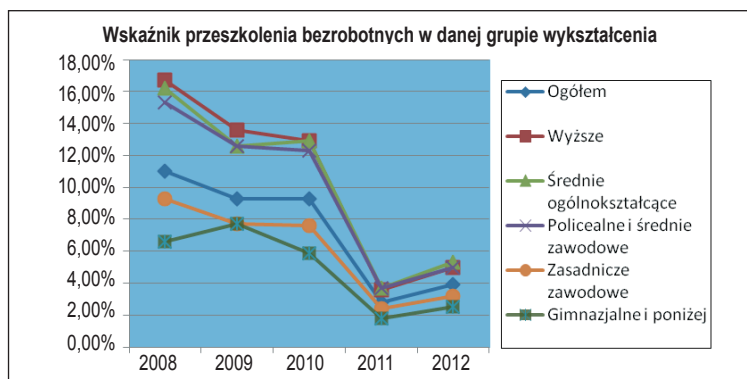
Na przestrzeni 10 lat obserwuje się wahanie poziomu udziału w szkoleniach osób w wieku 45 lat i więcej. W porównaniu z 2011 r. nastąpił wzrost do 3,1%, czyli do poziomu z 2006 r.

W szkoleniach oferowanych przez urzędy pracy wzięło udział najwięcej osób z grupy zarejestrowanych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Zdecydowanie najrzadziej uczestniczyły w szkoleniach osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, czyli osoby o najniższym poziomie kwalifikacji.

**UDZIAŁ OSÓB
PRZESKOŁO-
NYCH
W WYBRANYCH
GRUPACH
KLIENTÓW
URZĘDÓW
PRACY**

Tabela 12. Udział osób przeszkolonych średniorocznie przez urzędy pracy w danej grupie wykształcenia, w latach 2008–2012 (bezrobotni danej kategorii wykształcenia = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Ogółem	11,0%	9,3%	9,3%	2,8%	3,9%
2.	Wyższe	16,7%	13,6%	12,9%	3,6%	5,0%
3.	Średnie ogólnokształcące	16,2%	12,6%	12,9%	3,7%	5,3%
4.	Policealne i średnie zawodowe	15,3%	12,6%	12,3%	3,7%	5,0%
5.	Zasadnicze zawodowe	9,3%	7,7%	7,6%	2,4%	3,2%
6.	Gimnazjalne i poniżej	6,6%	5,9%	5,9%	1,8%	2,5%

W 2012 r. udział w szkoleniach osób z wykształceniem wyższym wzrósł w porównaniu z 2011 r. o 1,4 punktu procentowego i kształtuje się na poziomie 5,0%.

W roku 2011 i 2012, w sytuacji mocno ograniczonych środków na aktywizację, urzędy pracy ograniczyły udział w szkoleniach osób z wykształceniem wyższym do poziomu nie spotykanego na przestrzeni ostatnich 10 lat.

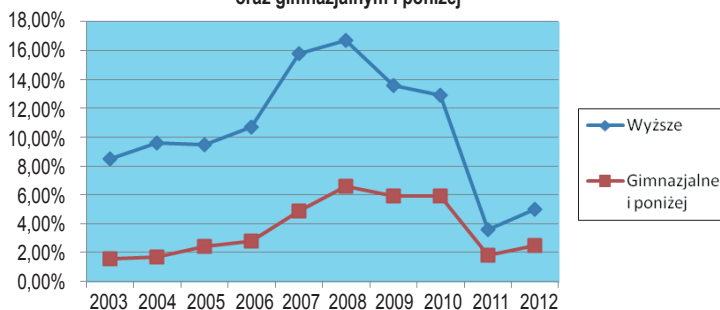
Znaczną różnicę można również zaobserwować w udziale w szkoleniach osób z najniższym wykształceniem. W 2012 r. udział osób z tej grupy ukształtował się na poziomie z 2005 r. i wyniósł 2,5%. W porównaniu z rokiem 2011 oznacza to wzrost o 0,7 pkt procentowego.

Tabela 13. Udział osób przeszkolonych średniorocznie przez urzędy pracy z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym i niższym, w latach 2003–2012 (bezrobotni danej kategorii wieku = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Wyższe	8,5%	9,6%	9,5%	10,7%	15,8%	16,7%	13,6%	12,9%	3,6%	5,0%
2.	Gimnazjalne i poniżej	1,6%	1,7%	2,4%	2,8%	4,9%	6,6%	5,9%	5,9%	1,8%	2,5%

**UDZIAŁ OSÓB
PRZESKOLO-
NYCH
W WYBRANYCH
GRUPACH
KLIENTÓW
URZĘDÓW
PRACY**

Wskaźnik przeszkolenia bezrobotnych z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym i poniżej

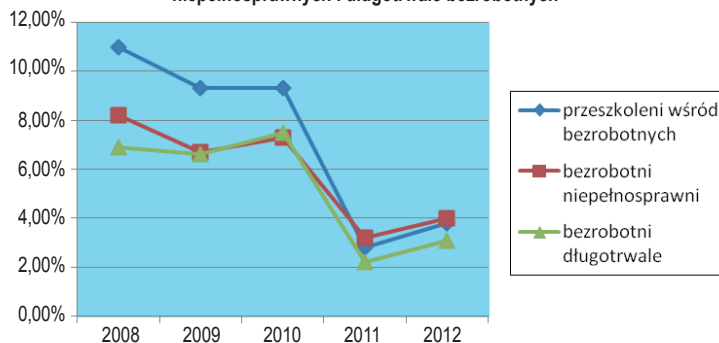

W 2012 r. nastąpił wzrost odsetka przeszkolonych bezrobotnych niepełnosprawnych oraz długotrwale bezrobotnych w porównaniu z 2011 r.

Tabela 14. Udział osób przeszkolonych średniorocznie wśród bezrobotnych niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych, w latach 2008–2012 (w procentach)

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Ogółem	11,0%	9,3%	9,3%	2,7%	3,8%
2.	Bezrobotni niepełnosprawni	8,2%	6,7%	7,3%	3,2%	4,0%
3.	Bezrobotni długotrwale	6,9%	6,6%	7,5%	2,2%	3,1%

Udział osób przeszkolonych wśród bezrobotnych niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych

* * *

W 2012 r. najwięcej uczestników ukończyło kursy organizowane przez urzędy pracy w zakresie:

- usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy) – 16 tys. osób,
- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami – ponad 5,5 tys. osób,
- zarządzanie i administrowanie – ponad 5 tys. osób,
- architektura i budownictwo – ponad 4 tys. osób,
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna – ponad 3,7 tys. osób,
- informatyka i wykorzystanie komputerów – ponad 3,7 tys. osób.

Tabela 15. Uczestnicy szkoleń według kierunku kształcenia, w liczbach bezwzględnych, w latach 2008–2012

Lp.	Obszary zawodowe szkoleń	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Podstawowe programy ogólne (w tym kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia)	126	85	8	1	13
2.	Rozwój osobowościowy i kariery zawodowej	4 771	3 967	5 271	1 544	2 377
3.	Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	105	131	179	77	91
4.	Sztuka, kultura i rzemiosło artystyczne	1 370	1 448	1 860	515	433
5.	Nauki humanistyczne (bez jęz. obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	58	60	27	6	22
6.	Języki obce	4 370	2 226	1 587	498	486
7.	Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	55	63	52	10	5
8.	Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	10 085	11 026	11 815	3 863	5 581
9.	Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	9 382	8 974	9 731	2 564	3 788
10.	Zarządzanie i administrowanie	8 784	10 835	14 868	3 631	5 115
11.	Prace sekretarskie i biurowe	4 353	4 220	4 594	995	1 534
12.	Prawo	249	218	429	51	40
13.	Nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	20	20	54	9	15
14.	Matematyka i statystyka	3	1	0	0	1
15.	Informatyka i wykorzystanie komputerów	12 463	9 755	9 863	3 086	3 746
16.	Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)	4 675	5 361	5 642	2 379	3 653
17.	Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	735	1 038	983	388	600
18.	Architektura i budownictwo	7 076	8 550	9 624	3 044	4 350
19.	Roľnictwo, leśnictwo, ryboľwstwo	444	726	862	342	493

6. KIERUNKI SZKOLEŃ ORGANIZOWA- NYCH PRZEZ URZĘDY PRACY

**KIERUNKI
SZKOLEŃ
ORGANIZOWA-
NYCH
PRZEZ
URZĘDY PRACY**

Lp.	Obszary zawodowe szkoleń	2008	2009	2010	2011	2012
20.	Weterynaria	7	43	52	39	55
21.	Opieka zdrowotna	574	741	619	351	445
22.	Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	2 265	2 238	2 934	1 177	1 784
23.	Ochrona własności i osób	1 312	2 130	2 373	695	977
24.	Ochrona środowiska	5	22	72	63	112
25.	Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	762	764	757	195	368
26.	Usługi gastronomiczne	2 947	3 250	3 975	968	1 569
27.	Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	5 152	5 817	6 665	1 384	1 457
28.	Usługi krawieckie, obuwnicze	575	515	549	161	294
29.	Usługi stolarskie, szklarskie	313	310	270	115	91
30.	Usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy)	32 291	27 900	26 594	10 771	16 115
31.	Pozostałe usługi	8 817	9 074	8 480	2 462	4 487
32.	BHP	546	84	389	70	116
33.	Nauka aktywnego poszukiwania pracy	4 920	4 958	5 193	1 699	1 720
34.	Inne obszary szkoleń	36 265	37 186	42 131	11 585	17 140
35.	Suma	165 878	163 736	178 502	54 738	79 073

W porównaniu z 2012 r. wzrosła liczba osób przeszkolonych w większości obszarów. W zasadzie, te same obszary co rok wcześniej cieszyły się największym zainteresowaniem.

W 2012 r. ok. 39% uczestników szkoleń podjęło pracę w okresie 3 miesięcy po ukończonym szkoleniu. Wskaźnik ten jest mniejszy o 4 punkty procentowe w porównaniu z 2011 r. Odsetek ten jest porównywalny z 2008 r.

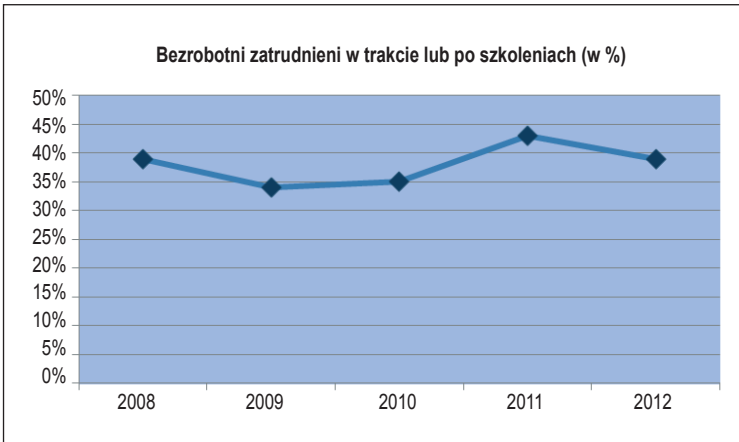
Podobnie, jak w latach poprzednich – nieco bardziej efektywne były szkolenia wskazane przez bezrobotnego, choć różnica od 2011 r. pozostaje bardzo mała.

W porównaniu z rokiem 2011 wskaźnik zatrudnienia osób poszukujących pracy wzrósł 5-krotnie.

Tabela 16. Wskaźnik zatrudnienia w trakcie trwania szkolenia i w okresie 3 miesięcy po jego ukończeniu, w latach 2008–2012

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Ogółem bezrobotni zatrudnieni w trakcie lub po szkoleniach	39%	34%	35%	43%	39%
2.	Zatrudnieni po szkoleniach indywidualnych*	45%	38%	38%	44%	40%
3.	Zatrudnieni po szkoleniach grupowych*	38%	33%	34%	43%	39%
4.	Bezrobotni niepełnosprawni zatrudnieni w trakcie lub po szkoleniu	27%	22%	22%	27%	26%
5.	Osoby poszukujące pracy zatrudnione w trakcie lub po szkoleniu (bez niepełnosprawnych)	16%	24%	11%	8%	40%
6.	Osoby pobierające rentę szkoleniową zatrudnione w trakcie lub po szkoleniu	13%	9%	5%	5%	6%

* Dane za lata 2008–2009 odnoszą się do przeszkolonych bezrobotnych, a za lata 2010–2012 do ogółu przeszkolonych.

Wśród szkoleń zorganizowanych w 2012 r. na skalę masową najwyższy wskaźnik zatrudnienia w trakcie lub w okresie 3 miesięcy po odbytym szkoleniu miało szkolenie z zakresu zarządzania i administrowania – 85% zatrudnionych na 5 115 przeszkolonych.

Efektywnością na poziomie przeciętnej dla ogółu szkoleń lub nieznacznie poniżej charakteryzowały się masowo organizowane szkolenia w zakresie:

- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy – 32% zatrudnionych na 16 115 przeszkolonych,
- technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa pojazdów) – 36% zatrudnionych na 3 653 przeszkolonych,
- architektura i budownictwo – 35% zatrudnionych na 4 350 przeszkolonych.

Dużo poniżej średniej kształtowała się efektywność organizowanych na masową skalę szkoleń w zakresie:

- informatyka i wykorzystanie komputerów – 28% zatrudnionych na 3 746 przeszkolonych,
- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami – 24% zatrudnionych na 5 581 przeszkolonych.

Warto też odnotować, że ponad połowa uczestników (50%–60%) znalazła zatrudnienie po szkoleniach w takich obszarach, jak:

- prawo,
- BHP,
- rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo,
- ochrona środowiska,
- usługi stolarskie, szklarskie,
- rozwój osobowościowy i kariery zawodowej.

Tabela 17. Wskaźnik zatrudnienia w okresie do 3 miesięcy po odbyciu szkoleniu w latach 2008–2012, według kierunków kształcenia (w procentach)

Lp.	Obszary zawodowe szkoleń	Procent zatrudnionych w trakcie lub po szkoleniu				
		2008	2009	2010	2011	2012
1.	Podstawowe programy ogólne (w tym kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia)	76	20	38	0	23
2.	Rozwój osobowościowy i kariery zawodowej	56	51	58	53	52
3.	Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	41	43	47	57	45
4.	Sztuka, kultura i rzemiosło artystyczne	20	19	15	22	23
5.	Nauki humanistyczne (bez jęz. obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	22	17	33	50	17
6.	Języki obce	32	25	23	28	33
7.	Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	49	29	33	60	40
8.	Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	38	23	23	27	24
9.	Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	36	32	34	39	35
10.	Zarządzanie i administrowanie	69	65	67	74	85
11.	Prace sekretarskie i biurowe	29	23	29	34	27
12.	Prawo	39	22	76	53	83
13.	Nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	30	15	19	33	27
14.	Matematyka i statystyka	33	0	0	0	0
15.	Informatyka i wykorzystanie komputerów	21	21	20	29	28
16.	Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa pojazdów)	39	31	30	41	36
17.	Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	41	34	31	53	42
18.	Architektura i budownictwo	36	31	30	39	35
19.	Rolnictwo, leśnictwo, rybolówstwo	53	36	42	56	64

Lp.	Obszary zawodowe szkoleń	Procent zatrudnionych w trakcie lub po szkoleniu				
		2008	2009	2010	2011	2012
20.	Weterynaria	100	44	50	36	35
21.	Opieka zdrowotna	50	38	35	46	40
22.	Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	26	22	21	29	26
23.	Ochrona własności i osób	40	33	32	33	34
24.	Ochrona środowiska	43	41	19	51	60
25.	Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	32	30	27	47	40
26.	Usługi gastronomiczne	25	20	20	35	27
27.	Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	26	23	23	39	32
28.	Usługi krawieckie, obuwnicze	37	19	23	32	39
29.	Usługi stolarskie, szklarskie	36	19	43	33	52
30.	Usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy)	37	30	29	40	32
31.	Pozostałe usługi	40	32	36	50	37
32.	BHP	94	55	30	37	69
33.	Nauka aktywnego poszukiwania pracy	18	15	16	17	21
34.	Inne obszary szkoleń	48	40	41	54	47

* * *

**KIERUNKI
SZKOLEŃ
ORGANIZOWA-
NYCH
PRZEZ
URZĘDY PRACY**

7. INSTYTUCJE SZKOLENIOWE REALIZUJĄCE SZKOLENIA DLA BEZROBOT- NYCH I POSZUKUJĄ- CYCH PRACY

W 2012 r. urzędy pracy zleciły realizację szkoleń dla bezrobotnych i poszukujących pracy 7 585 instytucjom działającym na wolnym rynku usług szkoleniowych. Łącznie zrealizowały one 30 444 szkoleń, co oznacza, że w porównaniu z 2011 r. liczba zrealizowanych szkoleń wzrosła o 60%. Jednocześnie zwiększyła się liczba instytucji szkoleniowych współpracujących z urzędami pracy – o 30%.

W 2012 r., podobnie jak rok wcześniej, szkolenia kontraktowane przez urzędy pracy realizowane były najczęściej przez osoby fizyczne, stowarzyszenia, fundacje i osoby prawne oraz ośrodki dokształcania lub doskonalenia zawodowego. Do tych instytucji skierowano też największą liczbę bezrobotnych.

Jednocześnie należy zauważyć, że prawie 70% instytucji realizujących w 2012 r. szkolenia dla bezrobotnych zostało zakwalifikowanych do kategorii „inna forma”. Zjawisko to jest niepokojące, ponieważ brak jest informacji, z jakiego typu formami organizacyjno-prawnymi w większości zawierają umowy powiatowe urzędy pracy. Problem ten wymaga przeanalizowania i ewentualnej zmiany metody zbieranych danych statystycznych w tym zakresie, aby uzyskać bardziej precyzyjne wyniki.

Od lat pozostaje niewielki udział szkół średnich i policealnych, Centrów Kształcenia Ustawicznego (CKU) i Centrów Kształcenia Praktycznego (CKP) w realizacji szkoleń dla bezrobotnych. W 2012 r. do tych placówek oświaty zlecono 2,3% szkoleń – proporcja szkoleń zakontraktowanych przez urzędy pracy praktycznie nie zmieniła się w stosunku do 2011 r. – 2,4%.

Do szkół wyższych i placówek sfery B+R zlecono w 2012 r. tylko 0,4% szkoleń spośród zakontraktowanych przez urzędy pracy (w 2011 r. – 0,8%).

Zmniejszyła się znacznie liczba zakładów pracy prowadzących szkolenia z 57 w 2011 r. do 33 w 2012 r. Jednocześnie, w przeciągu ostatnich 5 lat liczba ta zmalała o prawie połowę.

W 2012 r. wzrosła również liczba szkoleń przeprowadzonych przez specjalistyczne ośrodki szkoleniowo-rehabilitacyjne z 2 do 14.

Tabela 18. Szkolenia kontraktowane przez urzędy pracy, według kategorii instytucji szkoleniowych, w latach 2008–2012

Lp.	Instytucje szkoleniowe	2008		2009		2010		2011		2012	
		Liczba instytucji	Liczba szkoleń	Liczba instytucji	Liczba szkoleń	Liczba instytucji	Liczba szkoleń	Liczba instytucji	Liczba szkoleń	Liczba instytucji	Liczba szkoleń
1.	Ogółem	9 123	44 076	10 248	45 892	11 886	51 175	5 683	18 984	7 585	30 444
2.	Centrum Kształcenia Ustawicznego, Centrum Kształcenia Praktycznego	436	2 451	337	1 687	304	1 575	133	385	193	638
3.	Szkoła średnia lub policealna	54	177	59	206	31	131	18	77	18	74
4.	Szkoła wyższa	56	83	81	173	71	175	53	131	19	24
5.	Placówka naukowa, naukowo-badawcza lub OBR	48	223	45	177	22	77	12	29	21	89
6.	Ośrodek dokształcania, doskonalenia zawodowego	686	5 604	698	5 153	726	4 950	380	1 545	379	2 396
7.	Stowarzyszenie, fundacja, osoba prawna	887	4 359	907	5 129	884	5 152	635	2 506	630	3 323
8.	Osoba fizyczna	1 035	5 457	1 311	5 523	1 511	6 291	1 021	3 407	1 120	4 659
9.	Zakład pracy	84	266	71	237	77	163	57	121	33	117
10.	Specjalistyczny ośrodek szkoleniowo-rehabilitacyjny*	x	x	x	x	8	32	3	2	8	14
11.	Inna forma	5 817	25 426	6 739	27 607	8 252	3 229	3 371	10 781	5 164	19 271

* W sprawozdaniu z 2010 r. po raz pierwszy wykazano specjalistyczne ośrodki szkoleniowo-rehabilitacyjne prowadzące szkolenia kontraktowane przez urzędy pracy.

**INSTYTUCJE
SZKOLENIOWE
REALIZUJĄCE
SZKOLENIA
DLA BEZROBOT-
NYCH
I POSZUKUJĄ-
CYCH PRACY**

Tabela 19. Liczba uczestników szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy, według kategorii instytucji szkoleniowych, w latach 2008–2012

Lp.	Instytucje szkoleniowe	Liczba uczestników				
		2008	2009	2010	2011	2012
1.	Ogółem	171 025	168 334	182 355	54 618	79 074
2.	Centrum Kształcenia Ustawicznego, Centrum Kształcenia Praktycznego	10 340	7 932	5 885	1 656	2 007
3.	Szkoła średnia lub policealna	1 141	1 051	582	360	347
4.	Szkoła wyższa	428	512	425	209	111
5.	Placówka naukowa, naukowo-badawcza lub OBR	847	605	368	84	479
6.	Ośrodek dokształcania, doskonalenia zawodowego	23 740	16 989	17 883	4 517	5 943
7.	Stowarzyszenie, fundacja, osoba prawna	22 429	22 272	23 086	7 903	9 900
8.	Osoba fizyczna	19 530	19 273	20 327	8 083	11 354
9.	Zakład pracy	975	666	638	302	184
10.	Specjalistyczny ośrodek szkoleniowo-rehabilitacyjny*	x	x	10	21	15
11.	Inna forma	91 545	99 034	113 151	31 483	48 734

* W sprawozdaniu z 2010 r. po raz pierwszy wykazano specjalistyczne ośrodki szkoleniowo-rehabilitacyjne prowadzące szkolenia kontraktowane przez urzędy pracy.

Od 2010 r. czas trwania szkoleń określa się za pomocą godzin (do 2009 r. czas trwania szkolenia określano przy pomocy miesięcy). Tak jak w ubiegłych latach, tak i 2012 r. największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia trwające od 31 do 80 godzin. Bardzo rzadko organizowano długie szkolenia powyżej 300 godzin.

Tabela 20. Liczba i czas trwania szkoleń dla bezrobotnych i poszukujących pracy w latach 2010–2012

Wyszczególnienie	2010		2011		2012		
	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	
Razem	51 175	182 355	18 984	54 618	30 444	79 074	
z tego	do 30 godzin	10 354	36 484	2 185	7 270	3 712	10 559
	od 31 godzin do 80 godzin	17 305	52 462	7 271	18 869	11 079	26 856
	od 81 godzin do 150 godzin	10 299	40 658	4 507	13 264	7 839	19 998
	od 151 godzin do 300 godzin	11 331	46 202	4 245	13 241	6 932	19 133
	powyżej 300 godzin	1 886	6 549	776	1 974	882	2 528

* * *

8. UCZESTNICTWO W STAŻACH, I PRZYGOTO- WANIU ZAWODOWYM DOROSŁYCH

Po nowelizacji ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* w 2009 r. staże dostępne są dla wszystkich grup bezrobotnych pozostających w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, nie tylko – jak to było w latach wcześniejszych – wyłącznie dla młodych bezrobotnych.

W 2012 r. staż ukończyło ok. 136 tys. osób, w tym ok. 73 tys. bezrobotnych do 25 r.ż., co stanowi 18% uprawnionych do tej formy aktywizacji zawodowej z tej grupy wiekowej. Należy zauważyć, że w stosunku do 2011 r. zmalała liczba osób, które ukończyły staż ogółem. Jednocześnie w 2012 r. zmniejszył się udział młodych osób w stażu w stosunku do liczby uprawnionych. Należy zaznaczyć, że 2012 r. w porównaniu z rokiem 2010 niemal 2,5-krotnie mniej młodych ludzi mogło skorzystać z tej formy aktywizacji.

Powodem zmniejszenia się liczby osób, które w 2012 r. ukończyły staż mogło być znaczne ograniczenie środków Funduszu Pracy pozostających do dyspozycji starosty w 2011 r. Należy zwrócić uwagę, że wśród liczby osób, które ukończyły staż w 2011 r. mieściły się osoby, które rozpoczęły go jeszcze w 2010 r., gdy środki na ten cel były dużo większe. Chociaż środki na staż w 2012 wzrosły w porównaniu do roku wcześniejszego nie znajduje to odzwierciedlenia w liczbie osób, które ukończyły staż w 2012 r. prawdopodobnie ze względu na okres trwania aktywizacji w tej formie.

Zwiększenie środków na ten cel znajduje jednak odzwierciedlenie w liczbie osób, które zostały skierowane na staż w 2012 r. Liczba osób skierowanych na staż zwiększyła się w porównaniu do 2011 r. o 60% – z 110 516 osób bezrobotnych w 2011 r. do 176 698 osób bezrobotnych w 2012 r.

Realizację programu przygotowania zawodowego dorosłych w 2012 roku zakończyło 270 osób (wobec 734 w 2011 r.), w tym 171 osób ukończyło praktyczną naukę zawodu, a 99 przyuczenie do pracy. Zatem w 2012 r. przygotowanie zawodowe dorosłych ukończyło prawie trzy razy mniej bezrobotnych niż w 2011 r. Powodem zmniejszenia się liczby osób, które ukończyły przygotowanie zawodowe dorosłych mogło być znaczne ograniczenie środków Funduszu Pracy pozostających do dyspozycji starosty w 2011 r. Należy zwrócić uwagę, że wśród liczby osób, które ukończyły przygotowanie zawodowe dorosłych w 2011 r. mieściły się prawdopodobnie osoby, które w dużej mierze rozpoczęły tę formę aktywizacji jeszcze w 2010 r., gdy środki na ten cel były dużo większe.

W 2012 r. bezrobotni częściej podejmują dłuższą formę – praktyczną naukę zawodu, która realizowana jest w okresie 1,5–2 lat; ukończenie tej formy zostanie wykazane w statystyce dopiero po upływie tego okresu.

UCZESTNICTWO W STAŻACH, I PRZYGOTO- WANIU ZAWODOWYM DOROSŁYCH

Tabela 21. Uczestnicy stażu i przygotowania zawodowego dorosłych, w latach 2008–2012*

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Bezrobotni do 25/27 r. ż., którzy ukończyli staż	135 762	151 440	171 648	101 608	72 598
2.	Procent bezrobotnych do 25/27 r. ż., którzy ukończyli staż w stosunku do zarejestrowanych w tej grupie wiekowej	45%	40%	40%	24%	18%
3.	Osoby, które ukończyły staż**	214 455	208 863	279 833	172 031	135 953
4.	Bezrobotni, którzy ukończyli przygotowanie zawodowe dorosłych	x	336	363	734	270

* Liczba uczestników stażu do 25/27 r. ż. – na podstawie załącznika nr 6 do sprawozdania MPiPS-01 „O rynku pracy”, pozostałe dane na podstawie załącznika nr 4 do ww. sprawozdania MPiPS-01.

** Do lutego 2009 r. dane obejmują uczestników stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Od lutego 2009 r. uczestnicy stażu stanowią tę samą grupę, co wcześniej uczestnicy stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

W 2012 r. najwięcej uczestników ukończyło staż w zakresie:

- prace sekretarskie i biurowe – 31,3 tys. osób,
- sprzedaż i marketing, public relations, handel nieruchomościami – 12,4 tys. osób,
- usługi gastronomiczne – 4,3 tys. osób,
- opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat) – 4,2 tys. osób,
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna – 4,2 tys. osób.

W 2012 r. najwięcej uczestników ukończyło przygotowanie zawodowe dorosłych w zakresie:

- usługi fryzjerskie, kosmetyczne – 41 osób,
- technika i handel artykułami technicznymi (w tym mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów) – 22 osoby,
- usługi gastronomiczne – 14 osób,
- architektura i budownictwo – 13 osób.

Powyższe dane tylko częściowo obrazują kierunek w jakim kształcili się bezrobotni w ramach przygotowania zawodowego dorosłych. Niestety, w 2012 r. połowa uczestników przygotowania zawodowego dorosłych została przypisana do kategorii „inny obszar zawodowy”.

Tabela 22. Wskaźnik zatrudnienia w okresie do 3 miesięcy po odbyciu stażu oraz przygotowaniu zawodowym dorosłych, w latach 2008–2012

Lp.	Wskaźnik efektywności – procent zatrudnionych	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Staż	48%	42%	43%	53%	57%
2.	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	47%	53%	x	x	x
3.	Przygotowanie zawodowe dorosłych	x	Bd	36%	42%	54%

W 2012 r. efektywność zatrudnienia po odbyciu stażu oraz przygotowania zawodowego dorosłych wzrosła odpowiednio o 4 i 12 punktów procentowych w odniesieniu do roku poprzedniego. Efektywność zatrudnienia po odbyciu stażu wynosiła 57%, natomiast efektywność zatrudnienia po odbyciu przygotowania zawodowego dorosłych 54%.

UCZESTNICTWO W STAŻACH, I PRZYGOTOWANIU ZAWODOWYM DOROSŁYCH

UCZESTNICTWO W STAŻACH, I PRZYGOTO- WANIU ZAWODOWYM DOROSŁYCH

W 2012 roku spośród staży w zawodach popularnych zdecydowanie największą efektywnością wyróżniały się staże z obszaru:

- technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów): 66,0% (tj. na 2 109 osób kończących staż pracę podjęło 1 391 osób),
- górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny): 65,6% (tj. na 1 056 osób kończących staż pracę podjęło 693 osoby),
- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami: 64,3% (tj. na 12 381 osób kończących staż pracę podjęły 7 964 osoby),
- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja: 63,5% (tj. na 1 099 osób kończących staż pracę podjęło 698 osób)
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna: 62,9% (tj. na 4 180 osoby kończące staż pracę podjęło 2 628 osób),
- architektura i budownictwo: 62,6% (tj. na 2 505 osób kończących staż pracę podjęło 1 567 osób).

Z kolei do najbardziej efektywnych staży w zawodach, które nie cieszyły się masową popularnością należy zaliczyć staże z obszaru:

- usługi stolarskie, szklarskie: 64,8% (tj. na 697 osób kończących staż pracę podjęło 452 osób),
- weterynaria: 64,1% (tj. na 348 osób kończących staż pracę podjęły 223 osoby),
- nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka): 61,9% (tj. na 202 osoby kończące staż pracę podjęło 125 osób),
- ochrona środowiska: 61,2% (tj. na 467 osób kończących staż pracę podjęło 452 osoby).

Najniższą efektywność zatrudnienia odnotowano po stażach z obszarów:

- ochrona własności i osób: 43,5% (tj. na 147 osób kończących staż pracę podjęły 64 osoby),
- nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, etnologia, geografia): 48,7% (tj. na 472 osoby kończące staż pracę podjęło 230 osób),
- dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna: 48,8% (tj. na 285 osób kończących staż pracę podjęło 139 osób).

Należy zauważyć, że w przypadku staży nie występuje tak duża rozbieżność w efektywności w odniesieniu do tematyki/ obszaru realizacji programu, jak w przypadku szkoleń.

Jednocześnie, na podstawie zebranych danych nie można wskazać obszaru przygotowania zawodowego dorosłych, który można by uznać za najbardziej efektywny (liczby uczestników tej formy aktywizacji są małe, a ponadto ponad połowa została przypisana do kategorii „inny obszar zawodowy”).

Tabela 23. Obszary zawodowe, w których bezrobotni zakończyli program stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych w 2012 r. i uzyskali zatrudnienie*

Wyszczególnienie	Osoby, które w 2012 r.:			
	zakończyli staż	podjęły pracę w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po ukończeniu stażu	zakończyły przygotowanie zawodowe dorosłych	podjęły pracę w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po ukończeniu przygotowania zawodowego dorosłych
1. Ogółem osoby uczestniczące w programie*	134 059	77 566	270	145
2. Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	849	420	0	0
3. Sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne	788	436	0	0
4. Nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografía)	472	230	0	0
5. Języki obce	58	34	0	0
6. Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	285	139	0	0
7. Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	12 381	7 964	6	4
8. Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	4 180	2 628	2	1
9. Zarządzanie i administrowanie	1 976	978	0	0
10. Prace sekretarskie i biurowe	31 280	16 381	0	0
11. Prawo	567	341	0	0
12. Nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	202	125	0	0
13. Matematyka i statystyka	56	29	0	0
14. Informatyka i wykorzystanie komputerów	1 139	691	0	0

**UCZESTNICTWO
W STAŻACH,
I PRZYGOTO-
WANIU
ZAWODOWYM
DOROSŁYCH**

UCZESTNICTWO W STAŻACH, I PRZYGOTO- WANIU ZAWODOWYM DOROSŁYCH

Wyszczególnienie		Osoby, które w 2012 r.:			
		zakończyły staż	podjęły pracę w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po ukończeniu stażu	zakończyły przygotowanie zawodowe dorosłych	podjęły pracę w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po ukończeniu przygotowania zawodowego dorosłych
15.	Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)	2 109	1 391	22	11
16.	Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	1 056	693	0	0
17.	Architektura i budownictwo	2 505	1 567	13	7
18.	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	864	487	1	0
19.	Weterynaria	348	223	0	0
20.	Opieka zdrowotna	2 671	1 566	1	0
21.	Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	4 182	2 133	0	0
22.	Ochrona własności i osób	147	64	0	0
23.	Ochrona środowiska	464	260	0	0
24.	Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	1 099	698	0	0
25.	Usługi gastronomiczne	4 273	2 458	14	5
26.	Usługi fizjerskie, kosmetyczne	2 714	1 644	41	19
27.	Usługi krawieckie, obuwnicze	467	286	4	2
28.	Usługi stolarskie, szklarckie	697	452	5	4
29.	Usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy)	354	207	0	0
30.	Pozostałe usługi	5 968	3 637	4	3
31.	Inne obszary zawodowe	49 908	29 404	157	89

* Liczba bezrobotnych nie obejmuje liczby osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.

Niekorzystnym zjawiskiem jest, iż klienci urzędów pracy należący do tzw. grup defaworyzowanych na rynku pracy rzadziej korzystają z programów aktywizujących nastawionych na podnoszenie lub aktualizację kwalifikacji zawodowych.

W odniesieniu do 2012 r. nieznacznie wzrósł udział w szkoleniach osób ze wszystkich grup defaworyzowanych, w tym osób do 25 roku życia. Odsetek osób młodych, które ukończyły szkolenie w stosunku do liczby osób uprawnionych w tej grupie wzrósł z 3,4% w 2011 r. do 5,6% w 2012 r.

Pozytywnym zjawiskiem jest znaczny wzrost liczby samotnych matek, które ukończyły szkolenie. W 2011 r. ukończyło szkolenie 3 113 kobiet w tej grupie, a w 2012 r. – 4 565.

Jednocześnie niekorzystnym zjawiskiem jest spadek odsetka osób młodych, które ukończyły staż; zmniejszył się on z 24,1% w 2011 r. do 17,7% w 2012 r.

Należy również zwrócić uwagę na dużą różnicę w ilości przeszkolonych osób na przestrzeni ostatnich pięciu lat. W 2012 r. liczba osób przeszkolonych ogółem zmniejszyła się o 50% w porównaniu z rokiem 2008. Największą różnicę pomiędzy rokiem 2008 a 2012 odnotowano wśród osób bez kwalifikacji – prawie o 60% zmniejszyła się liczba przeszkolonych osób w tej grupie. Pozostałe grupy bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy odczuły zmniejszenie środków na ten cel mniej dotkliwie.

Tabela 24. Zmiany udziału w aktywnych formach osób z grup defaworyzowanych w ciągu ostatnich 5 lat

Kategorie uczestników aktywizacji		Różnica w liczbie uczestników między 2012 r. a 2008 r.	Różnica uczestników w % między 2012 r. a 2008 r.
Bezrobotni uczestnicy szkoleń	ogółem	-79 729	-50,5
	do 25 roku życia	-17 980	-43,8
	długotrwale bezrobotni	-28 699	-47,4
	powyżej 50 roku życia	-6 367	-30,4
	bez kwalifikacji	-12 580	-58,7
	samotne matki	-4 263	-48,3
	niepełnosprawni	-1 059	-19,6
	Bezrobotni uczestnicy stażu w wieku do 25/27 r. ż.	-77 674	-51,7

9. UDZIAŁ PRZEDSTAWICIELI Z GRUP DEFAWORYZOWANYCH NA RYNKU PRACY W PROGRAMACH AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

UDZIAŁ PRZEDSTAWI- CIELI Z GRUP DEFAWORYZO- WANYCH NA RYNKU PRACY W PROGRAMACH AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

Tabela 25. Wskaźnik udziału w aktywnych formach aktywizacji osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy, w latach 2008–2012*

Kategorie uczestników aktywizacji	2008			2009			2010			2011			2012			
	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	
uczestników szkolen	do 25 roku życia	298 966	41 037	13,7	378 765	40 080	10,6	419 341	46 889	11,2	421 837	14 285	3,4	410 945	23 057	5,6
	długotrwale bezrobotni	881 940	60 593	6,9	738 817	48 337	6,5	831 450	62 658	7,5	963 223	21 293	2,2	1 026 952	31 894	3,1
	powyżej 50 roku życia	333 514	20 951	6,3	353 637	20 748	5,9	406 214	24 479	6,0	429 226	9 510	2,2	462 347	14 564	3,2
	bez kwalifikacji	464 477	23 356	5,0	481 339	23 049	4,8	518 896	24 770	4,8	580 503	7 281	1,3	607 898	10 776	1,8
	bez doświadczenia zawodowego	447 601	39 003	8,7	466 155	39 847	8,5	509 787	47 397	9,3	528 358	13 978	2,6	514 938	21 679	4,2
Bezrobotni uczestnicy	bez wykształcenia średniego	916 277	63 541	6,9	1 000 869	66 153	6,6	1 100 133	72 328	6,6	1 094 336	22 021	2,0	1 134 771	31 707	2,8
	samołne matki	124 730	8 828	7,1	132 729	8 792	6,6	148 708	10 406	7,0	164 804	3 113	1,9	152 991	4 565	3,0
	niepełnosprawni	67 839	5 404	8,0	85 066	5 634	6,6	97 546	7 079	7,3	101 653	3 244	3,2	108 690	4 345	4,0
Bezrobotni uczestnicy 25/27 r.ż.**	niepełnosprawni	317 943	150 272	47,3	378 765	151 440	40	419 341	171 648	40,1	421 837	101 608	24,1	410 945	72 598	17,7
	do 25 roku życia	298 966	12 444	4,2	378 765	6 690	1,8	419 341	143	0,03	421 837	147	0,03	410 945	166	0,04
	długotrwale bezrobotni	881 940	41 964	4,8	738 817	16 021	2,2	831 450	122	0,01	963 223	155	0,02	1 026 952	155	0,02
	powyżej 50 roku życia	333 514	8 642	2,6	353 637	4 072	1,2	406 214	26	0,006	429 226	34	0,008	462 347	18	0,004
	bez doświadczenia zawodowego	447 601	19 066	4,3	466 155	11 200	2,4	509 787	135	0,03	528 358	134	0,03	514 938	132	0,03
Bezrobotni uczestnicy przygotowani zawodowego	bez wykształcenia średniego	916 277	30 679	3,3	1 000 869	12 333	1,2	1 100 133	196	0,02	1 094 336	196	0,02	1 134 771	223	0,02
	bez kwalifikacji	464 477	19 389	4,2	481 339	7 733	1,6	518 896	131	0,03	580 503	103	0,02	607 898	135	0,02
	samołne matki	124 730	5 550	4,4	132 729	2 733	2,1	148 708	30	0,02	164 804	34	0,02	152 991	38	0,02
	niepełnosprawni	67 839	2 303	3,4	85 066	997	1,2	97 546	8	0,008	101 653	8	0,008	108 690	3	0,002
	inne	67 839	2 303	3,4	85 066	997	1,2	97 546	8	0,008	101 653	8	0,008	108 690	3	0,002

* Dane ze sprawozdań statystycznych MPIP's „O rynku pracy” załącznik nr 6.

** Od 2009 r. bierze się pod uwagę uczestników stażu do 25 r. ż., a w latach poprzednich: do 27 r. ż.

*** Na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy można było kierować beneficjentów tylko do lutego 2009 r. W sprawozdaniach od 2010 r. ujmowana jest nowa forma aktywizacji – przygotowanie zawodowe dorosłych.

Przewidziane w ustawie o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* inne instrumenty wsparcia inicjatyw szkoleniowych są wykorzystywane w praktyce urzędów pracy bardzo rzadko, niemniej jednak w 2012 r. w większości form można zaobserwować wzrost uczestnictwa.

Najwięcej osób w 2012 r. skorzystało ze sfinansowania **kosztów egzaminów lub uzyskania licencji, certyfikatów zawodowych**. Z tej formy wsparcia skorzystało 2 209 osób, oznacza to wzrost o 40% w stosunku do 2011 r.

Z kolei w 2012 r. rozpoczęło studia podyplomowe 1 392 osób, a 1 140 osób je ukończyło. W 2012 r. urzędy pracy skierowały o ponad 70% więcej osób na studia podyplomowe niż w 2011 r. Jednocześnie w 2012 r. można zaobserwować prawie dwukrotny spadek osób które ukończyły studia podyplomowe w stosunku do 2011 r. Należy jednak pamiętać, że studia podyplomowe trwają z reguły minimum rok. Dlatego wśród osób, które ukończyły studia podyplomowe w 2012 r., w większości znalazły się osoby, które rozpoczęły je w 2010 r., czyli w czasie kiedy środki na aktywizację bezrobotnych były dużo wyższe niż w 2011 i 2012 r.

Liczba osób, które otrzymały **stypendium na kontynuowanie nauki** ukształtowała się natomiast na podobnym poziomie jak w roku 2011, stypendium otrzymało 450 bezrobotnych.

Tabela 26. Finansowanie kosztów egzaminów, pożyczki szkoleniowe, stypendia na kontynuowanie nauki, w latach 2008–2012

Lp.	Wsparcie podnoszenia kwalifikacji	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia				
		2008	2009	2010	2011	2012
1.	Osoby, którym sfinansowano koszty egzaminów lub uzyskania licencji, certyfikatów zawodowych	6 532	6 494	6 143	1 573	2 209
2.	Osoby, które ukończyły szkolenie sfinansowane z pożyczki szkoleniowej	24	32	45	17	11
3.	Osoby, które rozpoczęły studia podyplomowe dofinansowane z Funduszu Pracy	222	3 124	5 342	810	1 392
4.	Osoby, które ukończyły studia podyplomowe dofinansowane z Funduszu Pracy	85	383	1 966	2 001	1 140
5.	Bezrobotni, którzy otrzymali stypendium na kontynuowanie nauki	388	448	1 284	459	450
6.	Rolnicy , którzy ukończyli szkolenie sfinansowane z Funduszu Pracy	0	14	10	4	0

* * *

10. DODATKOWE FORMY WSPARCIA OSÓB BEZROBOTNYCH ZAINTERESOWANYCH PODNOSZENIEM KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

11. WSPARCIE PRACODAW- CÓW INWE- STUJĄCYCH W SZKOLENIA PRACOWNIKÓW

Na wniosek pracodawcy, który utworzył fundusz szkoleniowy, starosta może zrefundować z Funduszu Pracy koszty szkolenia pracowników lub pracodawcy.

Instrument jest mało rozpowszechniony wśród pracodawców. Barierami w jego realizacji jest głównie konieczność wypełnienia obszernej dokumentacji (zbyt wielu załączników do wniosku) oraz konieczność posiadania przez pracodawcę wyodrębnionego konta ze środkami planowanymi na szkolenia pracowników (tzw. zakładowego funduszu szkoleniowego).

Od 2005 r. praktycznie odnotowuje się tylko pojedyncze przypadki wspierania pracodawców środkami Funduszu Pracy na szkolenia pracowników.

Przykładem dobrej praktyki w 2012 r. był urząd pracy, który nawiązał współpracę z pracodawcą – szpitalem publicznym. Pracodawca otrzymał refundację kosztów szkolenia 19 pracowników, w tym 6 osób po 45 r. ż. Były to w dużej części szkolenia trwające powyżej 200 godzin i przeznaczone dla różnych grup zawodowych, osób w różnym wieku. Sfinansowano: kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki, kurs specjalistyczny: resuscytacja krążeniowo-oddechowa, kurs doskonalący z zakresu serologii grup krwi; szkolenia dotyczące spraw związanych z administrowaniem szpitala m.in. w zakresie zmian w ustawie *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, zmian dotyczących ubezpieczeń społecznych, podatków. Dla niektórych pracowników była to jedyna szansa na udział w szkoleniu. Urząd Pracy planuje kontynuację współpracy z tym pracodawcą.

* * *

Autorzy: Joanna Kwiatkowska,
Paulina Noińska-Rozentalska,
Elżbieta Strojna

© Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
Warszawa 2013

Wydawca:
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy
ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa

Łamanie i druk: ZWP MPiPS. Zam. 352/13.

W publikacji zaprezentowane zostały dane statystyczne obrazujące wyniki działalności powiatowych urzędów pracy w latach 2008–2012 (a w niektórych przypadkach także w latach wcześniejszych – od 2003 r.) w zakresie szkoleń oraz wdrażania innych form wsparcia w pozyskaniu nowych kwalifikacji i kompetencji zawodowych (obliczeń dokonano na podstawie sprawozdań statystycznych MPiPS „O rynku pracy”).

Publikacja jest adresowana do osób i instytucji zainteresowanych działaniami publicznych służb zatrudnienia w zakresie podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy.